

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3015/2019. (I. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény 122. § *k*) pontja, 129. § (1)–(3) bekezdései, 136. § *b*) pontja; a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet 26. § (1)–(2) bekezdései, 39. § (1) bekezdés *f*) pontja, 39. § (2) bekezdés *g*) pontja, 39. § (3) bekezdés *g*) pontja, 44. § (2) bekezdés *k*) pontja; a Szegedi Fegyház és Börtön Háziarendjének III/2. pont „[...]” (a fogvatartottak birtokában tartható tárgyakat a 7. számú melléklet tartalmazza) [...]” szövegrésze, III/2/2. pont „[...]” olyan tárgyat tart magánál, amely jogszabály rendelkezése, valamint a háziarend alapján nem lehet birtokában” szövegrésze és 7. melléklete, továbbá a Szegedi Törvényszék 5.Bvf.27/2018/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bvtv.) és a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet (a továbbiakban: IM rendelet) egyes rendelkezései, valamint a Szegedi Fegyház és Börtön Háziarendjének (a továbbiakban: Háziarend) III/2. és III/2/2. pontjai meghatározott szövegrésze és 7. melléklete ellen. Az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszban kérte továbbá a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 3.Bv.1494/2017/2. számú, illetve a Szegedi Törvényszék 5.Bvf.27/2018/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] Az indítványozó a Fővárosi Bíróság ítéletével kiszabott és a Legfelsőbb Bíróság ítéletével helybenhagyott és jogerős életfogytig tartó szabadságvesztését tölti a Szegedi Fegyház és Börtönben.
- [3] 1.1. Az indítványozóval szemben a büntetés-végrehajtási intézetben fegyelmi eljárás indult, mert olyan műszaki és ruházati cikkeket tartott a birtokában, amelyeket a Háziarend nem tett lehetővé számára. A fegyelmi hatóság 2017. szeptember 5-én hozott másodfokú határozatában ezért jogerősen feddés fegyelmi fenytetésben részesítette.
- [4] Az indítványozó az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Háziarend „III/2. Viselkedési szabályok” című fejezetének a „[...]” (a fogvatartottak birtokában tartható tárgyakat a 7. számú melléklet tartalmazza) [...]” szövegrésze, valamint a „III/2/2. A fegyelmi eljárás és a fenytetések” című fejezetének az „[...]” olyan tárgyat tart magánál, amely jogszabály rendelkezése, valamint a háziarend alapján nem lehet birtokában” szövegrésze, továbbá a 7. melléklete ellen. Az indítványozó szerint a Háziarend, valamint szoros összefüggés folytán a Bvtv. 122. § *k*) pontja, 129. § (1)–(3) bekezdései, 136. § *b*) pontja, továbbá az IM rendelet 26. § (1)–(2) bekezdései, 39. § (1) bekezdés *f*) pontja, 39. § (2) bekezdés *g*) pontja, 39. § (3) bekezdés *g*) pontja, 44. § (2) bekezdés *k*) pontja sértik az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jogát és az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését (alapjogok korlátozása). Álláspontja szerint az alapjogok törvényi korlátozásának követelménye miatt a fogvatartottak birtokában tartható tárgyakat törvényi szinten, a Bvtv.-ben kell meghatározni, a tulajdonhoz való jog további korlátozását az intézeti háziarend rendelkezései nem valósíthatják meg. Úgy véli az indítványozó, hogy ezen követelmények a Háziarend támadott szabályai vonatkozásában nem teljesülnek, így annak kifogásolt rendelkezései alaptörvény-ellenesek.
- [5] Az Alkotmánybíróság főtítkárának felhívására az indítványozó az Abtv. 26. § (2) bekezdésére alapított beadványát kiegészítette. A 2018. március 29-én érkezett indítvány-kiegészítésben hangsúlyozta, hogy álláspontja sze-

rint a Házirend az állami irányítás egyéb jogi eszközei közé sorolható és ezért annak vizsgálatára kiterjed az Alkotmánybíróság hatásköre. Úgy vélte, hogy az általa felsorolt jogszabályi felhatalmazó rendelkezéseket a kifogásolt Házirend töltötte meg tartalommal, amelyet – a becsatolt iratokból megállapíthatóan – 2017. augusztus 1-től vezettek be, így annak „hatályba lépésétől” számítva 180 nap a panasz benyújtásáig nem telt el.

- [6] 1.2. Az indítványozó az alkotmányjogi panasz eljárásban egy további, az Abtv. 27. §-ára alapított kérelmet is benyújtott. Abban a Szegedi Törvényszék 5.Bvf.27/2018/2. számú végzése, valamint a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 3.Bv.1494/2017/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta.
- [7] Ennek előzményeül az szolgált, hogy az indítványozó a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportjához fordult azzal, hogy a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvényre (a továbbiakban: régi Btk.) tekintettel a folyamatban lévő életfogytig tartó szabadságvesztés büntetése végrehajthatóságának az elévülését állapítsa meg. Az elsőfokú bíróság a kérelmet elutasította. A határozat indokolása szerint a folyamatban lévő szabadságvesztés minden egyes letöltött napja félbeszakítja a végrehajthatóság elévülését, az elévülési idő a fogvatartás folyamatban léte alatt nem telik, így nincs helye az elévülés megállapításának. A másodfokon eljáró Szegedi Törvényszék 5.Bvf.27/2018/2. számú végzésével az elsőfokú végzést helybenhagyta. A bíróság az indokolásban rögzítette, hogy a végrehajtás folyamatban léte alatt a büntetés végrehajthatósága nem évülhet el. Kifejtette továbbá, hogy az indítványozó büntetésére a Bvtv. 28. § (4) bekezdés *d*) pontja irányadó, amely rendelkezés kizárja az életfogytig tartó szabadságvesztés végrehajthatóságának az elévülését.
- [8] Az indítványozó a bírói döntésben foglalt értelmezéssel nem értett egyet. Álláspontja szerint a támadott bírósági végzések alaptörvény-ellenesek, tekintettel arra, hogy őt a régi Btk. alapján ítélték el, és a régi Btk. 67. § (1) bekezdése alapján a büntetés végrehajthatósága életfogytig tartó szabadságvesztés esetén 20 év alatt évül. Értelmezése szerint a végrehajthatóság elévülési ideje a folyamatban lévő szabadságvesztés büntetés alatt is folyik, ennek következtében pedig az életfogytig tartó szabadságvesztés büntetésének a végrehajthatósága 2021. április 19-én megszűnik, és ezen a napon szabadulnia kellene. Annak következtében azonban, hogy az életfogytig tartó szabadságvesztés végrehajthatósága a Bvtv. új rendelkezése alapján nem évül el, csak a büntetését kiszabó ítéletben meghatározott idő elteltével, 2023. szeptember 10-én szabadulhat, amely rá nézve terhesebb helyzetet jelent.
- [9] Az indítványozó a bírósági határozatok alaptörvény-ellenességének a megállapításán túl kérte, hogy az Abtv. 28. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság térjen át az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti eljárásra, vagyis a bírósági végzések alapjául szolgáló jogszabályok vizsgálatára is. Releváns rendelkezésként hivatkozott az indítványozó a Bvtv. 436. § (1) bekezdésére, amely szerint a régi Btk. alapján kiszabott büntetéseket is a Bvtv. szerint kell végrehajtani. Megítélése szerint ez a követelmény azt eredményezi, hogy a Bvtv. 28. § (4) bekezdésének *d*) pontja az ő szabadságvesztésére is irányadó, vagyis a rendelkezést visszamenőleges hatállyal kell alkalmazni. Az pedig, hogy az életfogytig tartó szabadságvesztés büntetése végrehajthatósága nem évül el, rá nézve egyértelműen terhesebb helyzetet eredményez. Álláspontja szerint a kérelme alapján hozott bírósági végzések – amelyek ezen jogszabályi környezetnek megfelelőek –, sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében, a IV. cikk (1) bekezdésében, a XV. cikk (1) bekezdésében, valamint a XXVIII. cikk (4) bekezdésében foglalt rendelkezéseket.
- [10] Mindezekre tekintettel kérte az indítványozó, hogy az Alkotmánybíróság az Abtv. 46. §-a alapján állapítson meg a Bvtv. 28. § (4) bekezdés *d*) pontja tekintetében jogalkotói mulasztással előidézett alaptörvény-ellenességet, mert a jogalkotó nem zárta ki az adott rendelkezés visszamenőleges hatályú alkalmazását.
- [11] 2. Az Alkotmánybíróság elsőként az indítványnak az Abtv. 26. § (2) bekezdésére alapított részét vizsgálta meg.
- [12] 2.1. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti eljárás feltétele, hogy a jogsérelem – bírói döntés nélkül – közvetlenül az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán bekövetkezett.
- [13] Az Abtv. 37. § (2) bekezdése felhatalmazza az Alkotmánybíróságot, hogy alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a közjogi szervezetszabályozó eszközöknek az Alaptörvénnyel, illetve nemzetközi szerződéssel való összhangját.
- [14] Ezen kritériumok teljesülésével összefüggésben az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az indítványozó kifogásaiban nevesített intézeti házirend közjogi szervezetszabályozó eszköznek minősül-e.

- [15] Az Alaptörvény T) cikk (2) bekezdése értelmében „[j]ogszabály a törvény, a kormányrendelet, a miniszterelnöki rendelet, a miniszteri rendelet, a Magyar Nemzeti Bank elnökének rendelete, az önálló szabályozó szerv vezetőjének rendelete és az önkormányzati rendelet. Jogszabály továbbá a Honvédelmi Tanács rendkívüli állapot idején és a köztársasági elnök szükségállapot idején kiadott rendelete.”
- [16] Az Alaptörvény T) cikkében foglaltak végrehajtására az Országgyűlés megalkotta a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvényt (a továbbiakban: Jat.), amelynek hatálya az 1. § értelmében a) a jogszabályokra, valamint b) a normatív határozatra és normatív utasításra (a továbbiakban együtt: közjogi szervezetszabályozó eszköz) terjed ki. A Jat. VI. fejezete (Jat. 23–24. §) tartalmazza a közjogi szervezetszabályozó eszközök felsorolását. Az indítványozó hivatkozik arra, hogy az „állami irányítás egyéb jogi eszközeire” is kiterjed az Alkotmánybíróság hatásköre. A Jat. 24. §-ához fűzött indokolás szerint a törvény a szocialista jogfelfogásból örökölt „állami irányítás egyéb jogi eszközei” kifejezést a „közjogi szervezetszabályozó eszköz” kifejezéssel váltja fel. A Jat. 23. § (4) bekezdés c) pontja alapján normatív utasításban szabályozhatja – egyebek mellett, a Kormány és más testületi központi államigazgatási szerv kivételével – a központi államigazgatási szerv vezetője a vezetése, az irányítása vagy a felügyelete alá tartozó szervek szervezetét és működését, valamint tevékenységét.
- [17] A központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvény 1. § (2) bekezdés h) pontja szerint központi államigazgatási szerv a rendvédelmi szerv is. A rendelkezés (5) bekezdés d) pontja pedig a büntetés-végrehajtási szervezetet is rendvédelmi szervként nevesíti.
- [18] A fentiek értelmében a büntetés-végrehajtási szervezet vezetője közjogi szervezetszabályozó eszköz kibocsátására jogosult.
- [19] Az egyik ilyen közjogi szervezetszabályozó eszköz, a büntetés-végrehajtási szervezet belső szabályozási tevékenységéről szóló 2/2013. (IX. 13.) BVOP utasítás a Jat. 23. § (4) bekezdés c) pontja szerinti felhatalmazás alapján rendelkezik a büntetés-végrehajtási szervek működésével kapcsolatos belső szabályozó eszközök és a közjogi szervezetszabályozó eszközök előkészítésének, kiadásának és módosításának rendjéről. A 2. pont rögzíti, hogy a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka a) normatív utasítást (a továbbiakban: utasítás) és b) normatív tartalommal nem rendelkező szakutasítást adhat ki. A 3. pont értelmében a büntetés-végrehajtási intézetek, intézmények vezetői normatív tartalommal nem rendelkező intézkedés, valamint a szervezeti és működési szabályzatukban meghatározott belső szabályozó eszköz kiadására jogosultak. Az 5. pont alapján a belső szabályozó eszköz jogszabállyal vagy közjogi szervezetszabályozó eszközzel ellentétes rendelkezést nem tartalmazhat. A Szegedi Fegyház és Börtön Házirendjét a 2017. augusztus 1-től hatályos 30528-3-99/2017. intézetparancsnoki intézkedés melléklete tartalmazza.
- [20] A fentiek értelmében a büntetés-végrehajtási intézet parancsnoka nem jogosult a Jat. szerinti közjogi szervezetszabályozó eszköz kibocsátására, és az általa intézetparancsnoki intézkedésben rögzített házirend nem minősül közjogi szervezetszabályozó eszköznek. Ennek következtében az Alkotmánybíróság hatásköre nem terjed ki az intézeti házirend szabályainak az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára.
- [21] 2.2. Az indítványozó a Házirend rendelkezései mellett a Bvtv. 122. § k) pontja, 129. § (1)–(3) bekezdései, 136. § b) pontja, továbbá az IM rendelet 26. § (1)–(2) bekezdései, 39. § (1) bekezdés f) pontja, 39. § (2) bekezdés g) pontja, 39. § (3) bekezdés g) pontja, 44. § (2) bekezdés k) pontja alaptörvény-ellenességét is állította. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz ezen elemei tekintetében megfelel-e a befogadhatóság feltételeinek.
- [22] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint alkotmányjogi panaszt az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznyolcvan napon belül lehet írásban benyújtani. A Bvtv. és az IM rendelet támadott rendelkezései 2015. január 1-jén léptek hatályba és azóta nem módosultak. Az indítványozó az Abtv. 26. § (2) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszát ugyanakkor csak 2018. január 26-án nyújtotta be, vagyis 1122 nappal a támadott jogszabályok hatálybalépése után. Ennek következtében az Abtv. 26. § (2) bekezdésére alapított alkotmányjogi panasz részben a benyújtásra nyitva álló határidő elmulasztása miatt nem felel meg a befogadhatóság feltételeinek.
- [23] 3. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz Abtv. 27. §-a alapján benyújtott elemei tekintetében is vizsgálta, hogy teljesülnek-e a befogadhatóságra vonatkozó kritériumok.
- [24] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve.

A támadott végzést a kézbesítési ív szerint az indítványozó 2018. január 26-án vette át. A panasz 2018. március 20-án érkezett az Alkotmánybírósághoz. Az Alkotmánybíróság ennek alapján megállapította, hogy a panasz határidőben érkezett.

- [25] 3.2. Az indítvány eleget tesz az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésében foglalt, a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek, mert tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (az Abtv. 27. §) és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B) cikk (1) bekezdés, IV. cikk (1) bekezdés, XV. cikk (1) bekezdés, valamint a XXVIII. cikk (4) bekezdés]. Meghatározza továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálandó konkrét bírói végzést, és kifejezett kérelmet fogalmaz meg a megsemmisítésére.
- [26] Az alkotmányjogi panasz ugyanakkor az Abtv. alapján az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze. Ebből fakadóan alkotmányjogi panasz csak valamely Alaptörvényben biztosított jog megsértésére alapítható.
- [27] Az indítvány hivatkozik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, azon belül a jogbiztonság sérelmére. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére csak két esetben alapítható alkotmányjogi panasz: a kellő felkészülési idő hiánya, illetve a visszaható hatály tilalma miatt [3012/2017. (II. 8.) AB határozat, Indokolás [25]]. Az indítványozó panaszában a visszaható hatály tilalmának a megsértésére hivatkozott, így indítványa a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek ebben a vonatkozásban is eleget tett.
- [28] 3.3. Az Abtv. 27. § a) pontja értelmében alkotmányjogi panasszal az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés ellen lehet élni. Az Alkotmánybíróság ezért megvizsgálta, hogy a támadott bírósági határozatok az ügy érdemében hozott döntésnek vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek tekinthetők-e.
- [29] Az indítványozó azon kérelme tárgyában, amely az életfogytig tartó szabadságvesztés büntetése végrehajthatóságának az elévülésére irányult, első fokon a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 3.Bv.1494/2017/2. számon, majd másodfokon a Szegedi Törvényszék 5.Bvf.27/2018/2. számon hozott végzést. Az indítványozó az alaptörvény-ellenesség megállapítását mindkét végzésre kiterjedően kérte. Kétséget kizáróan megállapítható ugyanakkor, hogy az elsőfokú végzés nem tekinthető sem az ügy érdemében hozott, sem a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek, így az elsőfokú végzés vizsgálatának az alkotmányjogi panasz eljárásban nem volt helye.
- [30] Az Alkotmánybíróság ezért a továbbiakban azt értékelte, hogy a másodfokú határozat alkotmánybírósági vizsgálat tárgya lehet-e.
- [31] Több határozatában rögzítette már az Alkotmánybíróság, hogy a büntetőeljárásokkal összefüggésben mely határozatokat tekinti az ügyek érdemében hozott és a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek. Értelmezésében az Abtv. 27. § első fordulata szerinti érdemi döntés, így alkotmányjogi panasz tárgya lehet a büntetőeljárásban hozott döntések közül a vád tartalmi elbírálásáról, illetve a büntetőjogi felelősségről szóló határozat, azaz az ügydöntő határozatok közül a bűnösséget megállapító és a felmentő ítélet. Az ügydöntő végzések – a tárgyalás mellőzésével hozott végzés és az eljárást megszüntető végzés – nem tekinthetők az Abtv. szerinti érdemi döntésnek, azonban ezek a határozatok is vizsgálhatók alkotmányjogi panasz keretében, mert megfeleltethetők az Abtv. 27. § második fordulatának, a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek [3002/2014. (I. 24.) AB végzés, Indokolás [20]–[21]].
- [32] Az alapul szolgáló esetben a kifogásolt jogerős bírósági határozat ugyanakkor nem büntetőeljárásban, hanem büntetés-végrehajtási ügyben született, amelyet az indítványozó a szabadságvesztés büntetés végrehajthatósága elévülésének a megállapítása érdekében indított. Az elévülés bekövetkezése miatt a végrehajthatóság kizártságát a büntetés-végrehajtási bíró a Bvtv. 70. §-a alapján állapíthatja meg. Ennek megfelelően a konkrét esetben sajátos értelmezést kívánt az Abtv. 27. §-a szerinti fordulatok tartalma.
- [33] Az Alkotmánybíróság az e körben lefolytatott értelmezési tevékenység eredményeként megállapította, hogy a szabadságvesztés büntetés végrehajthatósága elévülésének a megállapítása érdekében indított eljárásban a bíróság jogerős végzése, amely a kérelmező elévülés megállapítása iránti kérelmét első fokon elutasító végzést helyben hagyja, az ügy érdemében hozott bírósági határozatnak minősül. Abban az esetben ugyanis, ha az indítványozó kérelmének a bíróság helyt adott volna és megállapította volna a büntetés végrehajthatóságának a kizártságát, nem lett volna helye a szabadságvesztése további végrehajtásának. Az adott bírósági határozat tehát a kérelmezőnek a büntetés végrehajtása alóli mentesülését eredményezhette volna, ezért az adott

büntetés-végrehajtási ügy érdemében hozott döntésnek kellett tekinteni. Ezért helye volt ezen bírósági határozat Alkotmánybíróság általi vizsgálatának.

- [34] 3.4. A befogadási feltételek vizsgálata keretében megállapította az Alkotmánybíróság azt is, hogy az alkotmányjogi panasznak alapul szolgáló bírósági határozat az indítványozóra vonatkozó döntést tartalmaz, így az indítványozó az Abtv. 27. §-a értelmében értelemszerűen érintettnek, és ennek következtében a panasz előterjesztésére jogosultnak volt tekinthető.
- [35] Az Abtv. 27. § b) pontjában foglaltak szerint a bírói döntéssel szemben alkotmányjogi panasz továbbá akkor terjeszthető elő, ha az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette vagy a jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy az indítványozó rendkívüli perorvoslatot nem vett igénybe. Az Ügyrend 32. § (1) bekezdése szerint ugyanakkor az Abtv. 27. § b) pontjában foglalt jogorvoslati lehetőség kimerítésének kötelezettsége nem vonatkozik a felülvizsgálatra mint rendkívüli jogorvoslatra. Az Alkotmánybíróság ennek alapján megállapította, hogy az indítvány a befogadáshoz szükséges ezen feltételnek is eleget tett.
- [36] 4. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [37] Az indítványozó álláspontja szerint az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszában támadott bírósági határozat azért alaptörvény-ellenes, mert az eljáró bíróságok helytelenül értelmezték az életfogytig tartó szabadságvesztés elévülésének a szabályait. Véleménye szerint a szabadságvesztés letöltése folyamán a büntetés végrehajthatóságának az elévüléséhez szükséges időtartam telik.
- [38] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az eljáró bíróságok a határozatok indokolásában egyértelműen kifejtették, hogy az indítványozó esetében a büntetés végrehajthatóságának az elévülése akkor merülhetne fel, ha a régi Btk. 67. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt 20 év már a szabadságvesztés letöltésének a megkezdése előtt letelt volna bármilyen, az elévülést félbeszakító intézkedés bekövetkezése nélkül. Az elévülést azonban félbeszakította a szabadságvesztés foganatba vétele és mindaddig nem kezdődik újra, amíg az indítványozó a büntetését tölti.
- [39] Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, és az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan – vélt vagy valós – jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható {pl. 3147/2016. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [23], 3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.
- [40] Jelen ügyben – tekintettel az egyértelmű jogszabályi rendelkezésekre és azok értelmezésére – az Alkotmánybíróság az indítványozó által felvetett indokok között nem talált olyat, amely a támadott bírósági határozatok tekintetében az alaptörvény-ellenesség kételyét vetné fel vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést alapozna meg, így ebben a vonatkozásban érdemi vizsgálat lefolytatását nem tartotta indokoltnak.
- [41] 5. Az indítványozó azt is kérte az Alkotmánybíróságtól, hogy az Abtv. 28. § (1) bekezdésében meghatározott jogkörében járjon el, és tegye vizsgálat tárgyává – a Bvtv. 436. § (1) bekezdésére tekintettel – a Bvtv. 28. § (4) bekezdését, amely a régi Btk.-ban foglalt 20 éves elévülés helyett az életfogytig tartó szabadságvesztés végrehajthatóságának el nem évülését rögzíti. Az indítványozó álláspontja szerint ugyanis a támadott jogszabályi rendelkezés nem áll összhangban az Alaptörvény XXVIII. cikkének (4) bekezdésével, mert egy rá nézve hátrányosabb büntető rendelkezés visszamenőleges alkalmazását írja elő.
- [42] Kérte továbbá, hogy az Alkotmánybíróság az Abtv. 46. §-a alapján állapítsa meg, hogy a jogalkotó mulasztása alaptörvény-ellenességet idézett elő, mert nem alkotott olyan rendelkezéseket, amelyek kizárják a Bvtv. 28. § (4) bekezdés d) pontjának a kötelező visszamenőleges alkalmazását.
- [43] Az Abtv. 28. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában meghatározott bírói döntés felülvizsgálatára irányuló eljárásban az Abtv. 26. §-a szerinti, jogszabály Alaptörvénnyel való összhangját érintő vizsgálatot is lefolytathat. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Abtv. 28. § (1) bekezdése

- szerinti vizsgálat kezdeményezésére az indítványozó nem jogosult, a felhívott rendelkezés alapján ugyanis arról az Alkotmánybíróság kivételesen, hivatalból eljárva dönthet {3254/2015. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [11]}.
- [44] Az Alkotmánybíróság a jogszabály vizsgálatára történő áttérést a konkrét esetben azért nem tartotta indokoltnak, mert az indítványozó vonatkozásában az alapjogi sérelem lehetősége fel sem merült. Jelen ügyben ugyanis az életfogytig tartó szabadságvesztés végrehajthatóságának az elévülésére irányadó szabályozás tartalma akkor lehetne releváns, ha az indítványozó a büntetését valamely okból nem tölténé (pl. szökés vagy hatósági intézkedés hiányában). Mivel azonban az indítványozó a saját bevallása szerint is az adott büntetés hatálya alatt áll, a szabadságvesztését a büntetés-végrehajtási intézetben jelenleg is végrehajtják, a Bvtv. támadott rendelkezése és az indítványozó által vélt sérelem között alkotmányjogi szempontból értékelhető összefüggés nem áll fenn. Ezen összefüggés hiányában pedig az eljárások közötti áttérés lehetőségét megteremtő jogszabályi rendelkezés alkalmazását az Alkotmánybíróság nem találta indokoltnak.
- [45] Megjegyzi ezenkívül az Alkotmánybíróság, hogy az Abtv. 46. § (1) és (2) bekezdései a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának a megállapítását nem önálló eljárásként, hanem az Alkotmánybíróság által hatáskörei gyakorlása során alkalmazható jogkövetkezményként szabályozza. Ebből következik, hogy mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállásának a megállapítására irányuló indítvány előterjesztésére – az Abtv. hatálybalépése, 2012. január 1-je óta – nincs jogszabályi lehetőség {legutóbb pl.: 3320/2017. (XI. 30.), Indokolás, eredetileg: 3009/2012. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [62]}.
- [46] A kifejtett indokok alapján az Alkotmánybíróság az Abtv. 26. (2) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *d)* és *f)* pontjai, az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2018. december 17.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/143/2018.

